

Nr 200.

Av herr **Söderberg** i Stockholm, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 37, angående disponerande av medel för understödjande av arbetslösa tobaksarbetare.

Redan vid remissen av Kungl. Maj:ts proposition nr 37, angående understöd till arbetslösa tobaksarbetare, tillät sig undertecknad framhålla, att de i densamma föreslagna understödsbelopp ej voro tillräckliga samt att i propositionen saknades förslag om ersättning till arbetarnes i facket organisation för vad densamma hittills utbetalat i arbetslöshetsunderstöd.

Vad den förra frågan beträffar, den om de blivande understödsbeloppens storlek samt sättet för understödets utgående, så äro yrkanden härutinnan i motion framförda av herr Nilsson i Kristianstad. Vad jag i denna motion vill framhålla och yrka på är, utgående från det ofrånkomliga i statsmakternas skyldighet i detta fall att till arbetarnas organisation ersätta de belopp, som densamma, till följd av riksdagens 1914 fattade beslut i monopolfrågan, måst utbetala till sina av arbetslöshet ofrivilligt drabbade medlemmar.

Jag anser ej fullt nödvändigt att i detta sammanhang närmare gå in på frågan om statens skyldighet att i detta fall understödja de arbetslösa tobaksarbetarna. Den frågan torde ligga tämligen så klar. Fullt utförd förtänksamhet borde ha bjudit riksdagen att, samtidigt som beslutet om monopolet fattades, även nöjaktigt ordna understödsfrågan för arbetarna under övergångstiden till monopolets ikraftträdande. Nu blev det arbetarnas fackliga organisation som fick taga de kännbaraste stötarna för att, så långt sig göra låtit, hålla de av arbetslöshet drabbade arbetarna över vattnet. Och den har även gjort vad i dess förmåga stått.

Enligt herr civilministerns i propositionen (sid. 14) uttalade uppfattning bör från statens sida till kommunerna återbetalas, vad dessa enligt kungörelsen av 28 september 1914 utbetalt till arbetslösa tobaksarbetare. Med statens fulla övertagande av understödsplikten till de arbetslösa tobaksarbetarna är denna uppfattning riktig. Därtill är ej annat att erinra än att, då tobaksarbetarnas organisation, lika litet som kommunerna, kan sägas ha förorsakat det nödtillstånd, som varit och är och kommer att en längre tid fortfara bland arbetarna, efter monopolbeslutets tillkomst, så måste härav som en konsekvens följa, att staten jämväl till arbetarnas ifrågavarande fackliga organisation, Tobaksarbetareförbundet, återbetalar vad som från nämnda förbunds arbetslöshetskassa efter sagda tidpunkt utbetalats till arbetslösa tobaksarbetare. Genom dessa understöds utbetalande har ju förbundet faktiskt — vilket även framgår av den kungl. propositionen — minskat beloppet av det hittills utgående offentliga understödet till arbetslösa arbetare i detta fack.

Mig synes att det minst av allt kan vara staten värdigt att, sedan beslut fattats om en industris monopolisering, låta arbetarnas egna svaga skuldror i så stor utsträckning som skett bära de för arbetarna stora ekonomiska svårigheter, som omedelbart uppstå. I propositionen bestrykes även det faktum, att Tobaksarbetareförbundet efter måttet av sina krafter lämnat understöd till sina medlemmar, så långt det förmått, men att krafterna ej längre räcka till. Ingen facklig organisation kan heller i sin understödsverksamhet, i all synnerhet när den endast har sina egna resurser att lita till, fungera tillfredsställande under så onormala förhållanden. Av förtänksamhet och för att bispunga den arbetslöshet, som under sedvanliga arbetsförhållanden kan drabba kollegerna, ha arbetarna till sin organisation av sina knappa avlöningar avsatt medel. Så tillkommer genom statsmakternas beslut en osedvanligt stor arbetslöshet, som, även med minimala understödsbelopp från förbundets sida, fullständigt utpumpar dess ekonomiska resurser. Mig synes detta sakernas förhållande upprörande.

Härtill torde endast läggas den upplysningen, att under tiden från september månad de medlemmar av förbundet, vilka haft arbete, varit underkastade extra inbetalningar till förbundets kassa, för att densamma skulle kunna bestrida utbetalningarna för arbetslöshetsunderstödet, varjämte frivilliga insamlingar företagits bland de arbetare, vilka under dessa förhållanden varit nog lyckliga att få arbeta den minst inskränkta arbetstiden, vilka insamlade medel fördelats bland dem, som, till följd

av att de endast fått arbeta med ytterst förkortad arbetstid, även haft det förtvivlat ställt.

Tobaksarbetareförbundet räknar 2,329 medlemmar, varav 574 män och 1,755 kvinnor.

Tobaksarbetareförbundets utbetalningar i och för arbetslöshetsunderstöd sedan augusti månad 1914 framgår av följande siffror:

augusti	månad 1914	kronor	2,591: 10
september—december	»	»	23,938: 95
januari	»	1915	9,500: —
			<hr/>
		kronor	36,030: 05

Till jämförelse torde här anföras förbundets utbetalningar för arbetslöshetsunderstöd under åren 1913 och 1914 samt januari månad 1915:

		1913	1914	1915
januari—juli månader	kronor	1,118: 50	583: 70	—
augusti—dec. »	»	218: 20	26,530: 05	—
januari månad	»	340: —	123: 30	9,500: —

Av det under tiden till sista december 1914 utbetalda understödet har kronor 9,719:80 gått till hyresbidrag. Av det under januari 1915 utbetalda understödet belöper sig det väsentligaste även på hyresbidragens konto.

Av dessa jämförande siffror torde otvetydigt framgå, att det för tobaksarbetareförbundet enorma beloppet i utbetalt arbetslöshetsunderstöd under månaderna augusti 1914—januari 1915 har sin förklaring i med monopolfrågan sammanhängande orsaker.

Att förbundet måst med största varsamhet handhaft sina medel framgår av följande uppgifter angående högsta veckounderstödet storlek per understödd arbetare:

1:sta veckan i augusti månad	1914	kronor	10: 80
övriga veckor i »	»	»	8: 40
september och oktober månader	»	»	8: 40
november månad t. o. m. 5 december	»	»	7: 20
från och med 5 december	»	»	6: —

I de fall, där understödet vid årsskiftet utgått i form av hyresbidrag, ha beloppen sträckt sig från 5 till 24 kronor per arbetare.

Allt synes sålunda tala för att med de ansträngningar, tobaksarbetarnas organisation gjort för att så mycket som möjligt hålla den mest skriande nöden borta från denna arbetaregrupp, har den i själva verket endast utfört den gärning, som det varit statens skyldighet att utföra.

På grund av vad jag här anfört tillåter jag mig sålunda hemställa, att riksdagen måtte besluta

att till tobaksarbetareförbundet i Sverige, som ersättning för vad detsamma till följd av riksdagens beslut om tobaksmonopolets införande nödgats utbetala i understöd till arbetslösa tobaksarbetare, utbetala ett belopp av trettiosextusen (36,000) kronor.

Stockholm den 26 februari 1915.

Ernst Söderberg.
